

Мудра Олена Василівна

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
o.mudra@chnu.edu.ua*

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ У СИСТЕМІ MOODLE

Сучасний стан суспільного розвитку, однією з особливостей якого виступає багаторазове збільшення інформаційних потоків, змушує формулювати принципово нові пріоритети якісної підготовки спеціалістів вищої школи. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [1] визначає необхідність підготовки молоді, що навчається, до сприйняття потоку інформації, який постійно збільшується. Перехід до інноваційних технологій навчання передбачає створення умов для їх впровадження. Самостійна робота – один з обов'язкових видів навчально-пізнавальної діяльності студента, що виконує різні функції, серед яких важливе значення мають:

– навчальна, яка полягає в опрацюванні першоджерел, що сприяє більш глибокому осмисленню вже засвоєної суми знань;

– пізнавальна, призначення якої полягає в опануванні нової суми знань, розширенні меж світогляду;

– коригуюча, яка передбачає осмислення новітніх теорій, концепцій, категорій, підходів до визначення сутності відомих понять, напрямків розвитку науки тощо;

– стимулююча, сутність якої полягає у такій організації самостійної роботи, коли студент отримує задоволення від результатів пізнавальної діяльності; – виховна, спрямована на формування таких якостей, як воля, цілеспрямованість, відповідальність, дисциплінованість;

– розвиваюча, спрямована на розвиток самостійності, творчості, дослідницьких умінь особистості.

Організація самостійної роботи повинна активно впливати на характер навчального процесу, систематизувати роботу студента протягом усього семестру. Вона має охоплювати матеріали лекцій і семінарів, вироблення навичок конспектування, професійний та термінологічний практикум, складання опорних конспектів, письмовий контроль за проблемою, огляд літератури, виконання самостійних різнорівневих проблемних та практичних завдань [2].

Сучасні тенденції в освіті такі, що питома вага дистанційних форм навчання на базі інформаційно-комунікаційних технологій зростає. Відбувається інтеграція очних і дистанційних форм навчання. Розвиток вищої освіти сьогодні орієнтований на випуск фахівця, здатного до самостійного пошуку й засвоєння знань. Якщо раніше самостійна робота студентів здійснювалася безпосередньо в процесі аудиторних занять, на

лекціях і практичних, на консультаціях, під час інших контактів з викладачем поза аудиторними заняттями, в бібліотеці, вдома, а форми і кордони такої роботи були досить розмиті, то з появою мережі Інтернет з'явився новий навчальний простір, в якому може бути організована самостійна робота студентів.

Безсумнівно впровадження дистанційного навчання дає додаткові можливості щодо висвітлення наукомістких досягнень без значних витрат часу, що є практично неможливим в умовах традиційної лекції чи семінарського заняття. Крім того, явною перевагою дистанційного навчання є досить чітко видиме зміщення акценту на результати освіти, пов'язані з досягненнями кожного конкретного студента. У цьому випадку сам студент стає центральною фігурою освітнього процесу, набуває самостійності у виборі шляхів освоєння навчального матеріалу. Впровадження дистанційного навчання дозволяє студентам незалежно від місця перебування і зайнятості отримувати теоретичну інформацію, своєчасні та якісні консультації, виконувати практичні завдання (індивідуально або в співпраці), найбільш повно враховувати особистісні та фізіологічні характеристики окремо взятої особистості.

У дистанційному навчанні, в умовах відсутності безпосереднього спілкування з викладачем, мотивацію (активізацію) діяльності слід розглядати як орієнтацію на створення мотивів успіху за допомогою спеціально спроектованих і сконструйованих засобів [3]. Із переходом на кредитно-модульну систему навчання та за умов скорочення аудиторного навантаження підвищується роль самостійної роботи студентів, яка сьогодні є неможливою без електронних навчально-методичних комплексів, комп'ютерних програм контролю знань, інтерактивних форм обговорення актуальних навчальних проблем. У вирішенні поставлених завдань здатні допомогти поширені у світовій практиці середовища дистанційного навчання, одним з яких є система Moodle [4].

Система Moodle орієнтована на створення особистого навчального середовища, в яке могли б стікатися різні інформаційні потоки, та надає достатньо можливостей для підтримки комунікації й спільної роботи [5]. Тому інструментарій системи Moodle насичений різними інтерактивними елементами. У Moodle передбачено додавання до курсу окремих активних елементів для організації самостійної роботи студентів [6]. В роботі з елементами спільної роботи (Форум, Глосарій, Вікі та інші) на перший план виходить завдання організації співпраці, спілкування студентів і викладача у процесі формування нових знань.

Інструменти контролю знань (Завдання, Тест, Лекція та інші) дозволяють оперативно визначати рівень засвоєння знань студентами та вносити корективи в навчальну діяльність, в той час як такі інструменти як Відео або Аудіофайл дозволяють викладачу представити наочний матеріал будь-якої теми, який буде доступним протягом тривалого періоду часу, а також з можливістю повторного перегляду. У роботі з будь-яким інтерактивним елементом студент повинен виконати певну дію: написати

повідомлення, зробити вибір, сформулювати визначення терміна тощо. Викладач має можливість оцінювати дії студентів.

Адміністрування навчального процесу в системі Moodle досить добре продумане. Адміністратор реєструє студентів та викладачів, призначаючи їм відповідні ролі, розподіляє права, об'єднує студентів у підгрупи. Викладач може на свій розсуд використовувати як тематичну, так календарну структуру курсу. За тематичної структуризації курс поділяється на секції за темами. За календарної структуризації кожний тиждень вивчення дисципліни представляється окремою секцією, така структуризація є зручною для заочної форми навчання і дозволяє студентам правильно планувати свою навчальну роботу. За своєю структурою розроблені курси містять блоки змістових модулів. Кожний блок змістових модулів присвячений окремій темі. Блоки включають в себе лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, тести, контрольні запитання, контрольні роботи тощо. В курсах передбачено додавання окремих активних елементів для організації самостійної роботи студентів.

Обговорення та спільна робота організовані за допомогою чатів і форумів. Чати, форуми та опитування використовуються для отримання зворотного зв'язку в групах.

Електронні курси надають студентам нові можливості – можна не тільки в будь-який час переглянути необхідний матеріал в режимі онлайн, але й пройти тестування, перевірити свої знання з виучуваної дисципліни, ознайомитися з додатковими джерелами в зручний час. Основними перевагами курсів системи Moodle є:

- чітка структуризація і наочне уявлення навчального матеріалу;
- складання індивідуальної траєкторії навчальної діяльності студента, вибір темпу, часу й місця аудиторної та позааудиторної роботи;
- самоконтроль знань;
- перевірка знань і контроль успішності студентів;
- можливість використання зручної системи планування навчальних заходів, що дає студентам можливість оцінити цілісну картину своєї освітньої діяльності й вчасно скоригувати траєкторію її розвитку.

Розмаїття інтерактивних елементів, об'єднаних поняттями інтерактивності або взаємодії, можна розділити на дві категорії, що відображають призначення елемента в навчальному процесі:

1. Елементи спільної діяльності. Це набір елементів (Форум, Глосарій, Вікі тощо), в роботі з якими на перший план виходить завдання організації співпраці (спілкування) студентів і викладача у формуванні нових знань. Тут оцінювання можливе, проте часто є педагогічно неефективним.

2. Інструменти контролю знань (Завдання, Тест, Лекція тощо). Завдання цієї категорії інтерактивних елементів – адекватне відображення рівня знань студентів.

Будь який дистанційний інтерактивний навчальний курс, розроблений на основі системи Moodle, включає в себе складові навчально-методичного комплексу дисципліни та елементи Moodle, які дозволяють організувати

інтерактивну роботу студентів. Він дозволяє студентів отримувати матеріали з навчальної дисципліни у будь-який час з будь-якого комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет. Також викладач може організовувати консультації студентів та обговорення матеріалів курсу в режимі онлайн або офлайн. У зв'язку з цим дистанційний курс забезпечує умови для повноцінного вивчення дисципліни студентами заочної форми навчання, а також може використовуватися при організації самостійної роботи студентів денної форми.

Таким чином, для результативного використання системи Moodle з метою отримання якісних знань в процесі навчання необхідно, на нашу думку, створити можливість ефективного сприйняття інформації, її осмислення з метою практичного застосування. Організація самостійної роботи студентів денної та заочної форм навчання, яка здійснюється в умовах змішаного традиційного та дистанційного навчання, дасть змогу покращити їхню професійну підготовку, сформувати навички до самоосвіти, самопізнання, самовдосконалення й навчання впродовж всього життя.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/75/98-вр>.
2. Бондар В. І. Дидактика : підручник / В. І. Бондар. – Київ : Либідь, 2005. – 264 с.
3. Технологія створення дистанційного курсу : навч. посібник / В. Ю. Биков [та ін.] ; ред.: В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко ; АПНУ, ННВК Акад. дистанційної освіти, Ун-т Лондон Метрополітан, Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т, Ін-т інформац. технологій і засобів навч. – Київ : Міленіум, 2008. – 324 с.
4. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle : учеб. пособие / А. М. Анисимов. – 2-е изд. испр. и дополн. – Харьков, ХНАГХ, 2009. – 292 с.
5. Рашевська Н. В. Інтеграція MLE-Moodle в систему дистанційного навчання Moodle / Н. В. Рашевська, С. О. Семеріков // Новітні комп'ютерні технології. – К. : Мінрегіон України. – 2012. – Том 10. – С. 203-208.
6. Семеріков С. О. Нові засоби дистанційного навчання інформаційних технологій математичного призначення / Семеріков С. О., Теплицький І. О., Шокалюк С. В. // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. – 2008. – № 2. – С. 42-50.